

 HELSE BERGEN <small>Haukeland universitetssjukehus</small>	<h2>Såre brystknopper.</h2>	
Kategori: Pasientbehandling/Fagprosedyrer/Annet/Annet 3	Gyldig fra/til: 22.07.2022/22.07.2024	
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Kvinneklinikken/Fødeavdelingen	Versjon: 4.00	
Godkjenner:	Prosedyre	
Dok. ansvarlig: Pia Loftheim	Dok.id: D08760	

Formål:

- Støtte, beskytte og fremme amming.
- Unngå at mor blir sår, smertefull amming og får infeksjon i brystet.

Målgruppe:

- Personale ved avdelinger som gir ammeveiledning til føde/barselkvinner.

Beskrivelse:

Det er vanlig å føle ømhet i starten av ammingen, men sårhet, åpne sår og smertefull amming er et tegn på at noe er galt. Den vanligste årsaken til såre og vonde brystknopper er et dårlig sugetak.

Hvordan forebygge såre brystknopper?

Finn en god ammestilling, legg barnet riktig til brystet og sørg for et godt sugetak.

- En god ammestilling er en stilling som er behagelig for mor. Liggende, sittende, tilbaketil ...
- Hvordan få et godt sugetak:
 - Barnet skal ligge i brysthøyde, tett inntil, mage mot mage.
 - Tilby brystet mot barnets nese/overleppe slik at barnet strekker seg mot knoppen.
 - Støtt barnet godt i rygg og nakke.
 - Barnet til brystet ikke brystet til barnet.
 - Barnet skal ha et stort gap og mye bryst i munnen. Haken godt inn i brystet.

Hvis det ikke er vondt for mor, ikke er smilehull på barnets kinn eller klikkelyder, og knoppen er lik etter amming er det gode tegn for et godt tak.

- Ved brystspreng bruk cottermans grep for å myke opp brystet.
- Ved melkespreng kan man håndmelke litt for å mykgjøre areola før amming.

[Hva er en god ammestilling? - YouTube](#) (ammehjelpen)

[Hvordan får barnet godt sugetak? - YouTube](#) (ammehjelpen)

[Attaching Your Baby at the Breast – Breastfeeding Series - YouTube](#) (global health media.org)

[02.12.2.3.3.4-21 Ammestart etter normal fødsel](#)

Behandling av såre brystknopper:

Gjør en ammeobservasjon og gi veiledning for å bedre stilling og tak!

-Sårbehandlingen varierer etter graden av sårhet.

Dersom huden «bare» er sår og øm, kan hun klemme ut noen dråper råmelk som får tørke på knoppen.

NB: åpne sår og sprekker skal ikke lufttørke, men behandles fuktig. Slik unngås det at det dannes en skorpe som sprekker opp ved hver amming.

[Sår på brystknoppen - hvordan få det til å gro? - YouTube](#) (ammehjelpen)
[sarskriv.pdf \(fhi.no\)](#)

- God håndhygiene!
- Ikke ta direkte på såret
- Kan bruke ammevennlig salve, for eksempel Purelan rundt sårkantene
- Skift ammeinnlegg ved hver amming (hvis de henger fast i såret, bløtgjør med vann/nacl før de tas av)
- Vask såret med saltvann
- Hvis åpne sår og sprekker bruk skumbandasje, dette lindrer smerte og gir god sårtilheling og fuktig

sårbehandling (kit med skumbandasje ligger på føde/barsel A).

- Evt avlast brystene med håndmelking eller pumping til såret har grodd litt og mor kan legge til brystet igjen.

Brystskjold kan lindre smerte og hjelpe kvinnen over kneiken mens såret gror eller hun venter på å få ammeveiledning. Men obs at skjoldet ikke gjør noe med årsaken til sårheten! Barnet kan få en annen sugeteknikk. Skjoldet kan føre til dårligere utmelking av brystet, og det kan være vanskelig å vende barnet av med bruk av skjoldet.

Hvis såret ikke gror

(gjelder ikke de helt første dagene post partum mens kvinnen ligger inne på barsel)

Hvis sårene ikke gror etter tiltak, kan det skyldes at sårene er infiserte med bakterier, sopp, innadvendte knopper eller forhold hos barnet som stramt tungebånd eller nakkeplager.

[Sår på brystknoppen - hva gjør jeg hvis det ikke gror? - YouTube](#) (ammehjelpen.no)

Bakterier

- Ta bakt av hud/sårsekret og melk
- Kontakt lege
- Vask med saltvann
- Evt bakteriedrepende salve
Salven skal smøres tynt på etter hver amming/pumping. Tørk forsiktig av med en våt ren klut før amming.
- Noen ganger er det nødvendig med antibiotka

Sopp

(Se skriv fra FHI under; candida-sopp—diagnose og behandling)

- Smertene beskrives som intense og glødende, kommer under, etter og mellom ammingene.
Beskrives noen ganger som om glødende ståltråd dras gjennom brystet.
Bakterier kan gi samme smerter, så det er vanskelig å skille.

[candida-sopp---diagnose-og-behandling.pdf \(fhi.no\)](#)

- Diagnosen sopp stilles ofte utfra det kliniske bildet. Det er sjelden man får positiv oppvekst av sopp ved dyrkningsprøve. Men ta likevel prøver til dyrkning av både sopp og bakterier av melk + sårsekret/hud når kvinnen har sår som ikke gror.
- Mors hud på brystet kan være litt rødere enn vanlig, blank, flassende.
- Barnet kan ha trøske i munnen og bleieutslett.

Det er vanskelig å stille diagnosen sopp da kunnskapsgrunnlaget er begrenset. Dersom andre årsaker til smertene er utelukket er det noen ammende som har effekt av medikamenter mot sopp.

For behandling med medikamenter mot sopp se skriv i link fra FHI over.

Utfordringer hos barnet

- Hvis sår ikke gror eller det er smertefullt å amme på tross av tiltak, kan det være utfordringer hos barnet som er årsaken.
- Stramt tungebånd kan gjøre at barnet ikke får godt sugetak.
- Et barn med nakke- eller leddplager kan streve med å gape godt eller ligge i riktig stilling.

Gjør en ammeobservasjon og vurder barnet, få evt med deg en kollega med erfaring.

Eksterne referanser